

Zenon Andrzejewski, *Kropiński Adam Bolesław* [w:] *Przemyski słownik biograficzny*, pod red. Ewy Grin-Piszczek, Tomasz Pudłockiego, Anny Siciak, Przemysł 2016 s. 93-97

KROPIŃSKI ADAM BOLESŁAW. 11 X 1900 Przemysł – 2 III 1982 Vancouver (Kanada). Oficer zawodowy Wojska Polskiego, pułkownik dyplomowany pilot. Był synem Bolesława, urzędnika c.k. magistratu w Przemysłu i Anieli z d. Bambach. Miał troje rodzeństwa: brata Tadeusza (ur. 13 I 1894) oraz dwie siostry: Marię (ur. 21 III 1897) i Janinę (ur. 28 XI 1898). Rodzina zamieszkiwała pod następującymi adresami: przy ul. św. Józefa 11, gdzie Adam się urodził, Kaciubka 1, Kazanów 27, Podwinie 18, Winna Góra 12 i S. Czarnieckiego 1.

W latach 1907–1911 Kropiński był uczniem cztero-klasowej Szkoły Ludowej im. św. Jana Kantego w Przemysłu przy ul. Grunwaldzkiej 21, a w latach 1911–1918 uczęszczał do c.k. Gimnazjum z polskim językiem wykładowym w Przemysłu na Zasaniu (późniejsze prof. K. Morawskiego) przy ul. Piotra Skargi 17. W czasach gimnazjalnych należał do I Drużyny Skautowej im. gen. Dezyderego Chłapowskiego i do uczniowskiej Organizacji Młodzieży Niepodległościowej „Zarzewie”.

Jako jednoroczny ochotnik wstąpił 15 III 1918 do armii austro-węgierskiej do stacjonującego w Przemysłu 3. Pułku Artylerii Ciężkiej im. ks. Kinsky’ego (Böhmisch-Galizisches Festungsartillerie Regiment „Fürst Kinsky“ Nr. 3). Został skierowany do szkoły oficerów rezerwy artylerii ciężkiej w Hajmasker na Węgrzech, którą ukończył 28 IX 1918, otrzymując stopień bombardiera. Po kursie ostrego strzelania w Hajmasker, został 30 X 1918 mianowany kapralem. W listopadzie i grudniu 1918, jako ochotnik, brał

udział w walkach z Ukraińcami o oswobodzenie Przemysła. Za dzielną obronę miasta i ziemi przemyskiej został odznaczony „Gwiazdą Przemysła”.

8 XII 1918 rozpoczął zawodową służbę w Wojsku Polskim w 4. baterii 1. pułku artylerii ciężkiej w Krakowie. W szeregach tej jednostki walczył z Ukraińcami o Lwów. Za wykazaną dzielność w obronie Lwowa i kresów wschodnich w l. 1918–1919, otrzymał honorową odznakę „Orleńca”. Został mianowany podchorążym 20 II 1919, a 20 listopada awansował do stopnia podporucznika, ze starszeństwem z dniem 1 VI 1919. Po walkach z Ukraińcami został odkomenderowany do oddziału gen. Stanisława Bułak-Bałachowicza. Jako oficer wywiadu uczestniczył w wojnie polsko-bolszewickiej. Za wierną służbę ojczyźnie został odznaczony Krzyżem Waleczności. Awansował 1 VII 1920 do stopnia porucznika. Po zakończeniu działań wojennych, 1 III 1921 otrzymał skierowanie na kurs młodszych oficerów do Centrum Wyszkolenia Artylerii nr 2 w Toruniu, który ukończył 1 V 1921. Od 5 VI – 26 IX t.r. był dowódcą 1. baterii w 1. pułku artylerii ciężkiej (pac), skąd został przeniesiony do 3. pac w Warszawie, w którym pełnił funkcje starszego oficera w 3. baterii, dowódcy 1. plutonu i adiutanta I dywizjonu. Otrzymał przydział 1 VII 1923 do 3. dywizjonu artylerii konnej, w którym objął funkcję oficera 1. baterii.

12 IV 1926 przeniósł się do lotnictwa i został skierowany na kurs aplikacyjny pilotażu przy 3. pułku lotniczym (pl) w Poznaniu. Po kursie został odkomenderowany do korpusu oficerów lotnictwa, z przydziałem do 3. pl, w którym pełnił funkcje: młodszego oficera, p.o. dowódcy i dowódcy 31. eskadry liniowej (el), adiutanta dowódcy drużyny, młodszego oficera i do-

wódcy 32. el, pilota 34. el, oficera taktycznego 35. el. Został awansowany 1 I 1932 do stopnia kapitana pilota, następnie 1 kwietnia mianowany komendantem Ośrodka Przysposobienia Wojskowego Lotniczego w Łodzi i wkrótce, od 1 sierpnia, objął funkcję komendanta bliźniaczego Ośrodka przy 3. pl w Poznaniu. Od 4 do 18 III 1934 przebywał na kursie narciarskim w Worochcie, a od 4 do 30 kwietnia na kursie instruktorów pilotażu w Lotniczej Szkole Strzelania i Bombardowania w Grudziądzu. W tej samej szkole przeszedł kurs wyższego pilotażu trwający od 20 VIII do 19 X 1934, po którym powrócił do 3. pl w Poznaniu na stanowisko komendanta Ośrodka Przysposobienia Wojskowego Lotniczego. 1 XI 1934 otrzymał odznakę pilota I klasy. Od 2 do 16 I 1935 przebywał na kursie narciarskim w Dolinie Pięciu Stawów, a od 17 stycznia do 17 lutego na kursie w Bukowinie jako instruktor jazdy na nartach. Powrócił 19 IV 1935 na stanowisko dowódcy 32. el w 3. pl. Dzięki predyspozycjom pedagogicznym i osiąganym wynikom został ponownie instruktorem na kolejnych kursach narciarskich: w Zakopanem (3–27 II 1936) i na Hali Gąsienicowej (14–29 III 1936). W lipcu 1936 r. powołano go do polskiej ekipy na międzynarodowe zawody lotnicze, które odbywały się w Bułgarii, natomiast 3 listopada został skierowany do Wyższej Szkoły Lotniczej przy Wyższej Szkole Wojennej w Warszawie. Po ukończeniu szkoły 3 XI 1937, jako oficer dyplomowany, przebywał na stażu w III Grupie Lotniczej płk. W. Kalkusa w Krakowie, w której pełnił funkcję II oficera sztabowego. 18 XII 1937 został przeniesiony do 2. PL w Krakowie na stanowisko dowódcy II dywizjonu towarzyszącego. Od 18 do 25 I 1938 uczestniczył w kursie unifikacyjno-eliminacyjnym instruktorów narciarskich w Dolinie

Chochołowskiej. Szkolenie narciarskie zakończył dwoma kursami w Zakopanem trwającymi od 7 do 17 II i od 23 II do 10 III 1938. Po kursie, 19 marca, został mianowany majorem pilotem i 18 sierpnia objął funkcję dowódcy Dywizjonu Szkolnego w 2. pl. W październiku 1938 r., w czasie zajmowania Śląska Cieszyńskiego (Zaolziańskiego) został odkomenderowany do Samodzielnej Grupy Operacyjnej „Śląsk” w charakterze oficera organizacyjnego i zaopatrzeniowego w sztabie dowódcy lotnictwa płk. pil. W. Kalkusa. Swoim doświadczeniem oraz umiejętnością organizacji pracy przyczynił się w bardzo dużym stopniu do sprawnego działania sztabu i podniesienia gotowości bojowej jednostek lotnictwa. W marcu 1939 r. został czasowo oddelegowany do prac w sztabie III Grupy Lotniczej „Kraków”, m.in. z zadaniami organizacji sztabu lotniczego Armii „Kraków”, wyszukiwania terenów pod polowe lotniska. W czerwcu 1939 r. wrócił do II Dywizjonu Szkolnego 2. pl.

Po wybuchu II wojny światowej, w nocy 17/18 IX 1939, przekroczył w składzie Bazy Lotniczej nr 2 granicę polsko-rumuńską na przejściu granicznym Kuty–Wyżnica (Vijnita). Z Rumunii przedostał się do Francji i 7 XI 1939 przybył do Paryża. Z Francji, pierwszym transportem lotników polskich, ewakuował się na Wyspy Brytyjskie, dokąd przybył 8 grudnia. Po załatwieniu formalności ewidencyjnych został skierowany na przeszkolenie na sprzęcie angielskim w ośrodkach szkoleniowych RAF (Royal Air Force) Station Eastchurch, Walton i Hucknall (samoloty Avro „Anson”, Fairey „Battle”, Miles „Magister”, Airspeed As. 10 „Oxford” i Vickers „Wellington”). 22 V 1940 został instruktorem pilotażu w ośrodku doskonalenia bojowego załóg bombowych w 18. OTU (Ope-

rational Training Unit) w Bramcote, które to obowiązki wykonywał do 16 VI 1942. Za wzorowe pełnienie służby 1 I 1942 otrzymał pochwałę w rozkazie króla Jerzego VI. 17 VI 1942 otrzymał przydział do 300. Dywizjonu Bombowego Ziemi Mazowieckiej, w którym od 1 XI 1942 do 3 V 1943 pełnił funkcję dowódcy dywizjonu. Brał udział w 22 nalotach na Bremę, Wilhelmshaven, Duisburg, Hamburg, Saarbrücken, Düsseldorf, Osnabrück, Frankfurt, Kassel, Krefeld i wykonał 1 lot bojowy nad Lorient w północno-zachodniej Francji. Od 4 V 1943, po przekazaniu obowiązków dowódcy dywizjonu W/Cdr (Wing Commander [mjr. pil.]) Mieczysławowi Kucharskiemu, Kropiński służył w Inspektoracie Polskich Sił Powietrznych (PSP), pełniąc funkcję oficera łącznikowego na Stacji RAF Hemswell, a następnie Faldingworth. 1 IX 1943 awansował do stopnia podpułkownika pilota. Od maja 1944 r. był dowódcą lotniska Faldingworth. Został oddelegowany 5 IX 1944, jako szef Polskiej Misji Wojskowej w randze pułkownika, do Sztabu Głównego Naczelnego Dowództwa Alianckich Sił Ekspedycyjnych w Paryżu, gdzie przebywał już do końca wojny. Po powrocie z misji 13 IX 1945 pozostawał w dyspozycji dowództwa w bazie PSP. Wstąpił 6 XII 1946 do Polskiego Korpusu Przysposobienia i Rozmieszczenia nr 3 w RAF Dunholme Lodge.

Został zdemobilizowany 15 III 1948 i podjął decyzję o emigracji do Kanady. 3 IV 1948 wypłynął z Liverpoolu na statku parowym „Nova Scotia” i 6 dni później (9 VI) przybył do portu St. John’s w Nowej Fundlandii. Osiedlił się na Salt Spring Island w Brytyjskiej Kolumbii, gdzie zakupił ziemię i zaczął prowadzić własne gospodarstwo rolno-hodowlane. Trudna sytuacja finansowa zmusiła go do podjęcia pracy zarobkowej

na farmie indyków, a następnie przy cięciu drzewa na opał dla przetwórci masła i serów. W 1956 r. sprzedał gospodarstwo i wraz z rodziną przeprowadził się do Kamloops, gdzie nabył parcelę i prowadził własny hotel „Acadia”. W 1971 r. zamieszkał w Vernon, miejscowości turystyczno-wypoczynkowej, położonej w Dolinie Okanagan, znanej z doskonałych warunków do uprawiania sportów zimowych i wodnych. Od początku pobytu w Kanadzie Kropiński był członkiem Koła Lotników „Wilno”, a później Stowarzyszenia Polskich Kombatantów. Przez kilka lat pełnił funkcję prezesa Sekcji „Okanagan”, która z czasem przekształciła się w Koło nr 28 Vernon. W późniejszym okresie był członkiem Koła nr 3 Vancouver. Należał do Klubu Rotariańskiego i Królewskiego Legionu Kanadyjskiego. Kropiński przez całe życie uprawiał wiele dyscyplin sportowych, osiągając w nich wysoki stopień sprawności. Był bardzo dobrym narciarzem, a jako świetny jeździec zdobył wiele nagród na konkursach hippicznych. Pasjonował się myślistwem i wędkarstwem sportowym. Wszystkie sporty uprawiał do 75 roku życia. W l. 1976–1978 dotknęła go choroba Alzheimera. Gdy stan jego zdrowia zaczął się systematycznie pogarszać, w 1980 r. został umieszczony w Polskim Domu Opieki „Kopernik” w Vancouver. Zmarł w szpitalu w Vancouver 2 III 1982. Został pochowany na Mountain View Cemetery, 5455 Fraser Street, Vancouver (The War Veterans Section, Horn no 2, Block 15, Lot. 45).

Kropiński posiadał następujące medale i odznaczenia: a) polskie: Medal 10-lecia Odzyskania Niepodległości (1928), Brązowy Medal „Za długoletnią służbę” (1938), Srebrny Medal „Za długoletnią służbę” (1939), Medal pamiątkowy „Za wojnę 1918–1921” (1928),

Medal Lotniczy nr 6508 (1946), Złoty Krzyż Zasługi (1938), Krzyż Walecznych z jednym okuciem nr 34409 (1921), Krzyż Walecznych z jednym okuciem nr 152 (1942), Krzyż Waleczności Armii gen. S. Bułak-Balachowicza nr 652 (1930), Order Wojenny „Virtuti Militari” V kl. nr 9680 (1947); b) brytyjskie: Distinguished Flying Cross oraz pamiątkowe: 1935–1945 Star, Air Crew Europe Star with clasp, Defence Medal, War Medal 1939–1945; c) francuskie: Cross of the Combatant Volunteer of the War 1939–1945; d) lotewskie: Medal Pamiątkowy Kombatanta z okazji 10. rocznicy Wojny Wyzwoleńczej 1918–1928; e) odznaki: „Orlęta” (1918), „Gwiazda Przemysła” (1920), Pamiątkowa Odznaka Artyleryjska (1920), Pamiątkowa Odznaka Artylerii Konnej (1921), Odznaka Pilota nr 171 (1926), Łotewska Odznaka Lotnicza (1930), Odznaka Pilota I kl. (1934), Odznaka Górską (1935).

Kropiński był trzykrotnie żonaty. Pierwszy związek małżeński zawarł 11 VIII 1932 w Poznaniu z Krystyną Wandą Tomaszewską. Drugi – 28 III 1942, w kościele św. Marty w Guildford, hrabstwo Surrey, Anglia, z Dianą Marią Ware. Trzeci – 8 IV 1969 w USC w Podkowie Leśnej, pow. Pruszków, woj. warszawskie, z Ireną Maciejewicz primo voto Paślowską. Kropiński miał trzech synów z drugiego małżeństwa. Andrzej, ur. 30 IV 1943 w Guildford, studiował na University of British Columbia, uzyskał licencjat w bakteriologii (1965), magisterium (1969) i doktorat z mikrobiologii (1972), jest profesorem na wydziale mikrobiologii i immunologii na Queen’s University w Kingston, Ontario. Krzysztof, ur. 14 VIII 1944 w Hemswell, hrabstwo Lincolnshire, Anglia, studiował na University of British Columbia, uzyskał licencjat z inżynierii mechanicznej (1967), jest magistrem zarządzania (dyplom 1972) i

wykonuje zawód analityka systemów komputerowych. Jerzy, ur. 18 VI 1946 w Guildford, studiował na University of British Columbia, uzyskał licencjat z ekonomii (1970), jest magistrem zarządzania (dyplom 1971) i pracuje jako inwestor budowlany.

Źródła i opracowania

Źródła: Urząd Stanu Cywilnego w Przemyślu, Księga urodzeń Zasania 1890-1902, s. 377, L.p. 318; Archiwum Państwowe w Przemyślu, Szkoła Podstawowa nr 4 w Przemyślu, (Katalogi klasowe z lat 1909/10, 1910/11), sygn. 1, 2; ibidem, II Państwowe Gimnazjum i Liceum im. prof. K. Morawskiego w Przemyślu, (Katalogi główne z lat 1911/12, 1912/13, 1913/14, 1914/15, 1915/16, 1916/17, 1917/18), sygn. 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80; Centralne Archiwum Wojskowe w Warszawie-Rembertowie, Akta personalne 1769/89/2655; Archiwum Instytutu Polskiego i Muzeum gen. Sikorskiego w Londynie, Zeszyt Ewidencyjny, sygn. LOT. A. 97/29/6; Pilot's Flying Book (kserokopia); Zaświadczenia, legitymacje odznaczeń, akty nadania, dyplomy.

Opracowania: Z. Andrzejewski, *Plk dypl. pil. Adam Kropiński, P-76600 (1900-1982)*, „Rocznik Przemyski” t. 41: 2005, z. 1, s. 225-230; J. B. Cynk, *Polskie Siły Powietrzne w wojnie 1943-1945*, t. 2, Gdańsk 2002; F. Kalinowski, *Lotnictwo Polskie w Wielkiej Brytanii 1940-1945*, Paryż 1969; D. Kropińska-Ware, *Życie na Salt Spring Island (wspomnienie o Adamie Kropińskim)*, [w:] *Polacy w Brytyjskiej Kolumbii*, Vancouver 1988; I. Kropińska, *Adam Kropiński (1900-1982)*, [w:] *Polacy w Brytyjskiej Kolumbii...*; W. Król, *Polskie Dywizjony Lotnicze w Wielkiej Brytanii 1940-1945*, Warszawa 1976; J. Zieliński, T. Krzystek, *Dowódcy dywizjonów Polskich Sił Powietrznych na Zachodzie*, Poznań 2002.